

8.3.1.1.6 La revisió del Projecte Curricular

PREGUNTA FORMULADA:

En les revisions que feu del Projecte Curricular, heu aplicat aspectes referents a l'educació viària?

Els projectes curriculars són propostes que han de revisar-se periòdicament a fi d'acostar-les a la realitat del centre i de l'alumnat. En aquesta qüestió s'intenta esbrinar si, dins el marc d'aquesta revisió, s'ha tingut en compte l'educació viària per incloure-la en el Projecte o bé per ampliar-ne les propostes que ja hi havia.

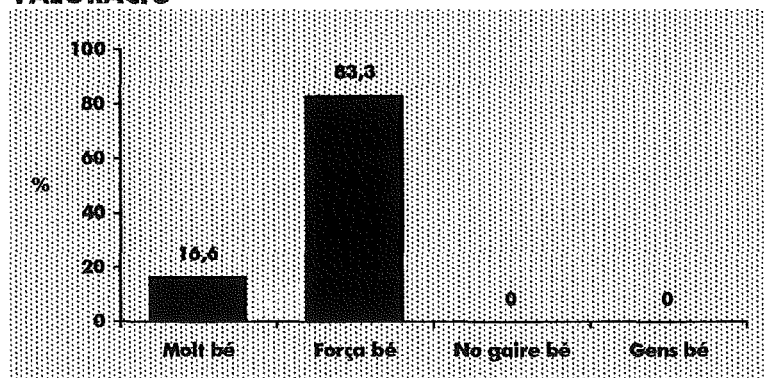
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 62

No responen = 12

SI		NO	
Total	%	Total	%
31	50,0	31	50,0

VALORACIÓ

La inclusió de l'educació viària en les revisions que s'han fet del Projecte Curricular divideix el professorat de manera igual entre els que responen afirmativament i els que ho fan negativament.

La valoració que es fa d'aquesta decisió és força bé i molt bé.

8.3.1.1.7 Les orientacions del Departament d'Ensenyament

PREGUNTA FORMULADA:

La inclusió de l'educació viària en el Projecte Curricular va venir a partir de les orientacions del Departament d'Ensenyament?

La Generalitat de Catalunya té competències plenes en educació i, per tant, estableix el currículum que és prescriptiu per a tots els centres i alumnes de Catalunya.

Tant en el currículum com en el desplegament que se n'ha fet, hi ha referències concretes per a treballar l'educació viària. Aquesta pregunta pretén esbrinar quina ha estat la incidència que les propostes del Departament d'Ensenyament han tingut en el conjunt del professorat.

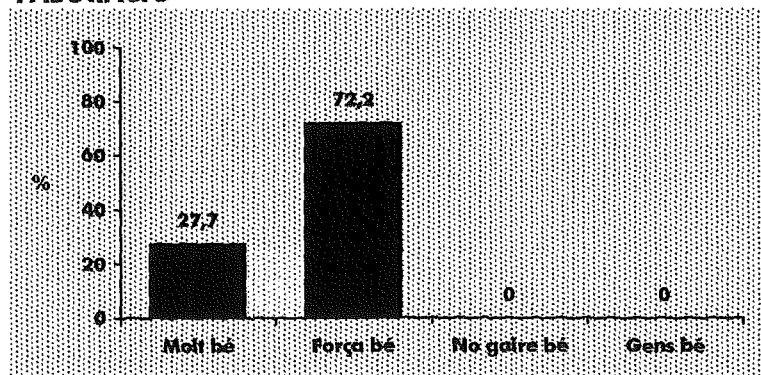
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 59

No responen = 15

SI		NO	
Total	%	Total	%
32	54,2	27	45,7

VALORACIÓ

A l'hora d'incloure l'educació viària en el Projecte Curricular, les orientacions del Departament d'Ensenyament han incidit en una bona part dels centres. Això és valorat com a força bé i el molt bé.

8.3.1.1.8 Síntesi: l'existència de l'educació viària en el Projecte Curricular

La majoria dels centres tenen de forma explícita l'educació viària en el seu Projecte Curricular, fet que és valorat positivament i que va ser àmpliament acceptat per part de tot el professorat. En les propostes per a cada cicle educatiu també hi ha una referència a l'educació viària.

Es considera que l'educació viària ha d'estar vinculada a una àrea curricular i és el Coneixement de Medi Social i Cultural la que s'estima com a més idònia, tot i que un grup de respostes es decanten per un tractament interdisciplinari i altres creuen que hauria d'estar vinculada a l'ètica o a hàbits d'autonomia social i tutoria.

Es considera l'educació viària com un eix transversal que pot desenvolupar-se a partir de les setmanes culturals o bé de l'educació cívica, però no l'afronten com a tal sinó a partir de propostes externes que no els suposin gaire esforç.

Les revisions del Projecte Curricular i les orientacions del Departament d'Ensenyament han possibilitat que una part dels centres incloguin l'educació viària en el seu Projecte Curricular.

La proposta d'incloure els temes transversals en el Projecte Curricular de Centre i en la pràctica educativa, tal com prescriu el Departament d'Ensenyament de la Generalita, és valorada positivament pel professorat. Aquesta valoració no amaga, però, que aquesta proposta generi problemes. El fet que un tant per cent alt del professorat consideri que la inclusió de l'educació viària en el Projecte Curricular va tenir una acceptació important en el centre, es pot explicar perquè aquesta inclusió s'hagi fet en termes d'una alta generalització. Aquesta valoració contrasta, en canvi, amb la que es refereix a la concreció de l'educació viària en els diferents cicles educatius on ja no funcionen les grans declaracions de principis sinó on s'han de prendre mesures concretes sobre el que ensenyar, el quan i el com. De fet, no és desgavellat pensar que foren les dificultats en la concreció del contingut de l'educació viària a cada cicle el que va portar el professorat d'aquests centres a recórrer al Programa d'educació viària del RACC, on eren altres els que concretaven el contingut, pensaven i elaboraven els materials i, a més, els ensenyaven per ells.

La pregunta que podríem formular-nos a partir d'aquestes conclusions és la següent:

- La inclusió de l'educació viària en el Projecte Curricular o en les programacions de cicle ha suposat la demanda del Programa RACC?

8.3.1.2 L'existència de l'educació viària en la programació de curs, cicle o etapa¹

Un altre dels àmbits interessants per explorar és el que indica de quina manera es concreta l'educació viària en les programacions.

Ja en l'àmbit anterior s'ha fet una primera aproximació pel que fa al cas. La proposta d'ara és avançar en aquest sentit per tal d'esbrinar quines seqüències s'estableixen, com es coordina el professorat, quins materials curriculars faciliten el treball, etc.

Es defineixen els aspectes següents:

- La relació entre la programació de curs o cicle amb el Projecte Curricular.
- La seqüenciació de l'educació viària referida al cicle.
- La seqüenciació de l'educació viària referida a l'etapa.
 - Comparació entre les seqüenciacions referides a cicle i etapa.
- La coordinació del professorat pel que fa al cicle.
- La coordinació del professorat pel que fa a l'etapa.
 - Comparació de les coordinacions del professorat pel que fa al cicle i a l'etapa.
- La visió personal de l'educació viària.
- Les aportacions del llibre de text.
- Síntesi: l'existència de l'educació viària en la Programació del curs, cicle o etapa.

¹El centre d'educació especial ha fet constar la impossibilitat de respondre les qüestions d'aquest àmbit ateses les característiques del seu alumnat.

8.3.1.2.1 La relació entre la programació de curs o cycle amb el Projecte Curricular

PREGUNTA FORMULADA:

La programació del curs/cicle sobre educació viària es basa en les indicacions establertes en el Projecte Curricular?

Aquesta qüestió serveix per a enllaçar els aspectes inclosos en aquest àmbit i en l'anterior. La finalitat és esbrinar fins a quin punt el Projecte Curricular és un instrument que es té en compte a l'hora de planificar el curs/cicle o si, al contrari, es tracta d'un document que cada centre ha elaborat, però que incideix poc en la pràctica dels professors.

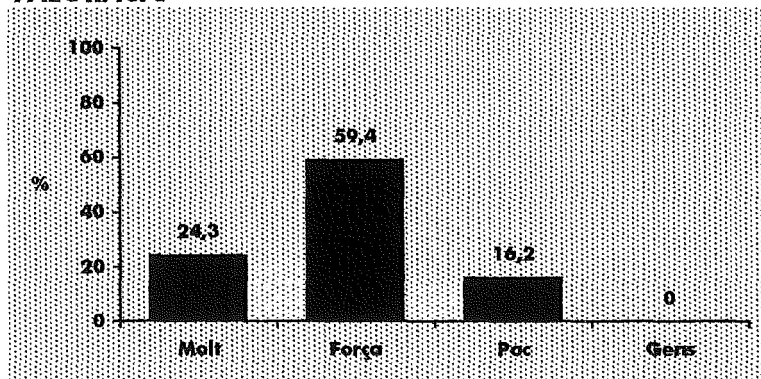
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 64

No responen = 10

SI		NO	
Total	%	Total	%
52	81,2	12	18,7

VALORACIÓ

La major part dels enquestats afirmen que la programació de l'educació viària per al curs o cycle es basa en les indicacions establertes en el Projecte Curricular i això té una valoració positiva, tot i que sorprèn el 16,2% que ho considera poc favorable.

Cal tenir en compte, però, les indicacions establertes en el Projecte Curricular, ja que l'encaix amb la programació de curs o cycle i, per extensió, amb el Programa RACC, esdevé quasi miraculosa quan això succeeix en el 81,2% de casos.

8.3.1.2.2 La seqüenciació de l'educació viària referida al cicle

PREGUNTA FORMULADA:

Existeix una seqüenciació de l'educació viària per al teu cicle?

Una vegada decidit què cal ensenyar, és necessari organitzar els objectius i continguts de l'educació viària i ordenar-los temporalment per tal d'establir seqüències d'aprenentatge òptimes.

La teoria constructivista de l'aprenentatge estableix que per a establir seqüències hauria d'ordenar-se el contingut que cal ensenyar a partir dels aspectes més generals, inclusius o simples i avançar cap als conceptes més específics o complexos. La seqüenciació intracicles es refereix a les decisions sobre l'ordenació dels continguts d'ensenyament i aprenentatge d'educació viària en el si de cada cicle.

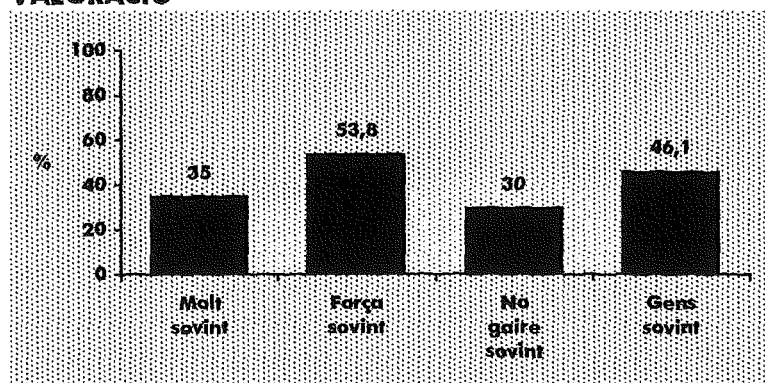
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 65

No responen = 9

SÍ		NO	
Total	%	Total	%
35	53,8	30	46,1

VALORACIÓ

En la major part dels centres hi ha una seqüenciació de l'educació viària referida al cicle, fet que és ben valorat pels professors.

Caldria esbrinar el tipus de seqüència existent en els cicles, i deduir-ne també la coherència amb el Programa RACC d'Educació Viària.

8.3.1.2.3 La seqüenciació de l'educació viària referida a l'etapa

PREGUNTA FORMULADA:

Existeix una seqüenciació de l'educació viària per a l'etapa educativa?

Aquesta qüestió fa referència a l'organització i ordenació dels continguts d'educació viària al llarg de l'etapa d'educació primària.

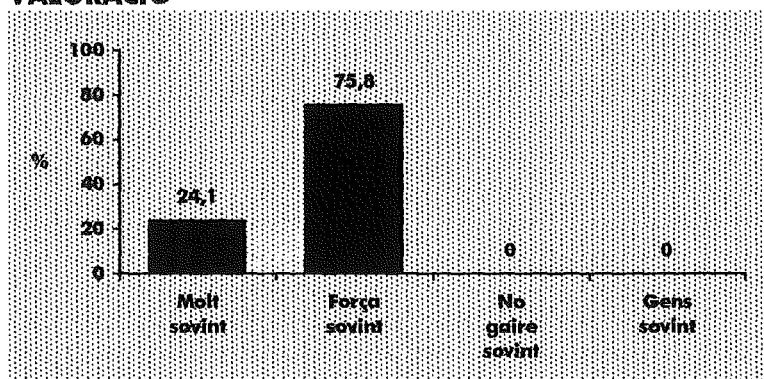
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 65

No responen = 9

SÍ		NO	
Total	%	Total	%
36	55,3	29	44,6

VALORACIÓ

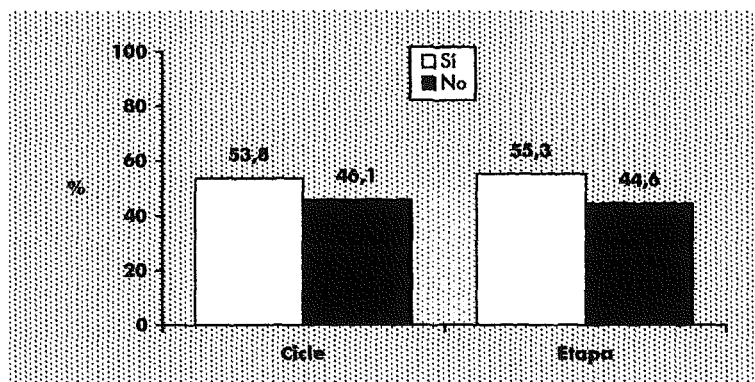

Les respostes a aquesta qüestió ens indiquen que hi ha una seqüenciació de l'educació viària en l'etapa de primària; se n'obté una valoració de força sovint i molt sovint.

Com en el cas anterior, serà interessant conèixer les seqüències d'etapa sobre educació viària que estableixen els centres.

Comparació entre les seqüenciacions referides a cicle i etapa

Aquest quadre té com a finalitat comparar les respostes donades sobre la seqüenciació en el cicle i en l'etapa, i així poder observar si hi ha diferències significatives entre elles.

Tal com pot observar-se en el quadre, hi ha paral·lelismes entre les respostes referents a la seqüenciació de l'educació viària en el cicle i en l'etapa.

8.3.1.2.4 La coordinació del professorat pel que fa al cicle

PREGUNTA FORMULADA:

Existeix una coordinació real entre el professorat, a fi de garantir la continuïtat de l'educació viària en tot el cicle?

Les qüestions que s'exposen a continuació plantegen un fet interessant: la coordinació del professorat a fi de garantir la continuïtat en els objectius i continguts d'educació viària que s'han d'ensenyar. En aquest cas aquesta coordinació fa referència al cicle educatiu.

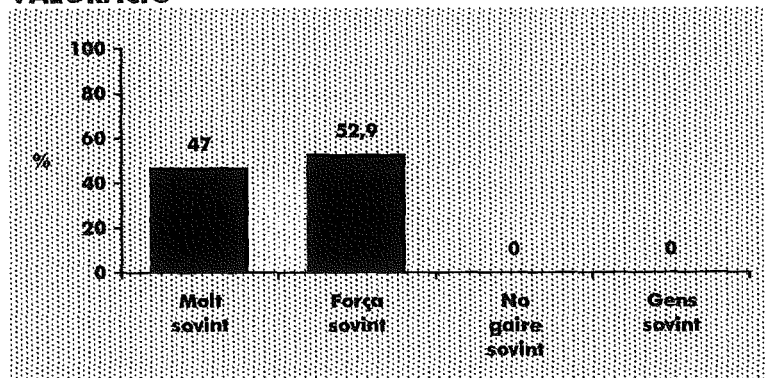
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 65

No responen = 9

SI		NO	
Total	%	Total	%
41	63,0	24	36,9

VALORACIÓ

Pel que fa al cicle, hi ha una coordinació entre el professorat per tal de garantir la continuïtat de la programació d'educació viària.

Les valoracions d'aquesta coordinació són força sovint i molt sovint. No se'n fan valoracions negatives.

Podem deduir, doncs, que l'educació viària és viscuda des del punt de vista del cicle en la major part dels centres. Caldrà esbrinar si això es deu al planteig per cicles que proposa el Programa del RACC.

8.3.1.2.5 La coordinació del professorat pel que fa a l'etapa

PREGUNTA FORMULADA:

Existeix una coordinació real entre el professorat, a fi de garantir la continuïtat de l'educació viària en tota l'etapa?

En aquesta qüestió es pretén esbrinar quina coordinació s'estableix entre el professorat per a garantir la continuïtat de l'educació viària a l'etapa de primària.

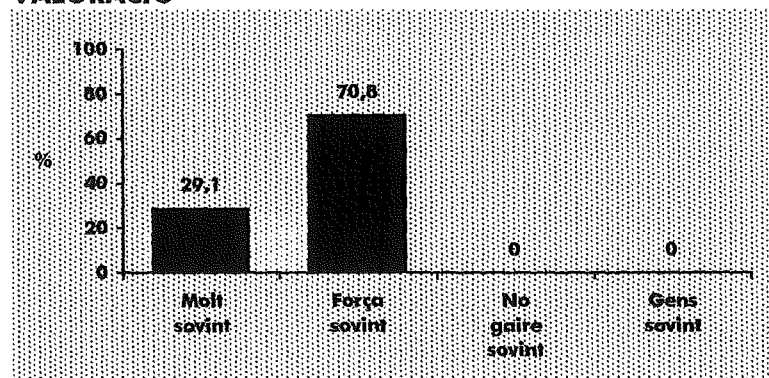
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 65

No responen = 9

SÍ		NO	
Total	%	Total	%
31	47,6	34	52,3

VALORACIÓ

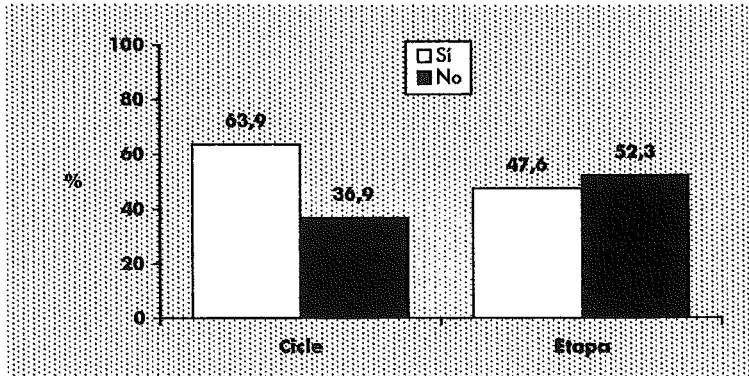

La coordinació de l'educació viària no està garantida des del punt de vista de l'etapa educativa. En els casos en què aquesta coordinació existeix, s'observa un elevat grau de satisfacció per part del professorat.

Sorpren que en aquesta qüestió la resposta majoritària sigui negativa quan en l'indicador anterior semblava que hi havia una coordinació des del punt de vista del cicle. Això ens fa pensar si quan es parla d'educació viària es tracta d'un conjunt d'activitats pensades per a complir les prescripcions que demana el currículum i no pas d'una veritable formació.

Comparació de les coordinacions del professorat pel que fa al cicle i a l'etapa

Les dades d'aquest quadre serveixen per a comparar les diferents coordinacions de cicle i d'etapa, i establir relacions entre elles.

Si bé la coordinació entre el professorat que treballa l'educació viària està garantida pel que fa al cicle, veiem que no és així en el cas de l'etapa.

Tenint en compte que el Programa d'Educació Viària del RACC es planteja des del punt de vista del cicle educatiu, caldria pensar si aquesta coordinació de cicle no és el RACC qui la garanteix a través de les seves activitats.

8.3.1.2.6 La visió personal de l'educació viària

PREGUNTA FORMULADA:

Les propostes que fas sobre educació viària són aportacions personals?

En plantejar si les propostes sobre educació viària són aportacions personals dels professors, es pretén constatar quin és el grau de motivació que es té per a treballar l'educació viària, en el sentit que si es fan aportacions personals significa que es tenen respostes de per què cal treballar a l'aula l'educació viària.

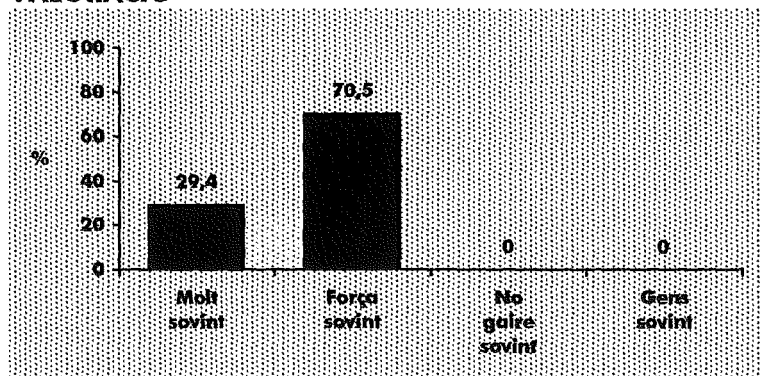
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 65

No responen = 9

SI		NO	
Total	%	Total	%
37	56,9	28	43,0

VALORACIÓ

Els resultats que apareixen ens indiquen que majoritàriament es fan aportacions personals en el tractament de l'educació viària i que hi ha un alt grau de satisfacció en aquestes propostes.

D'acord amb això, caldrà esbrinar la relació existent entre aquestes aportacions personals i l'alta valoració que això els mereix i el fet de recórrer al Programa del RACC.

8.3.1.2.7 Les aportacions del llibre de text

PREGUNTA FORMULADA:

Els llibres de text et permeten plantejar propostes per a l'educació viària? Quins llibres de text? Quina editorial?

El llibre de text és un instrument d'àmplia acceptació per part del professorat. Segurament la tradició escolar, sempre emparada en el llibre, està determinant encara que aquest sigui molt sovint l'únic material en què el professor es recolza i que sigui difícil d'imaginar-ne la substitució.

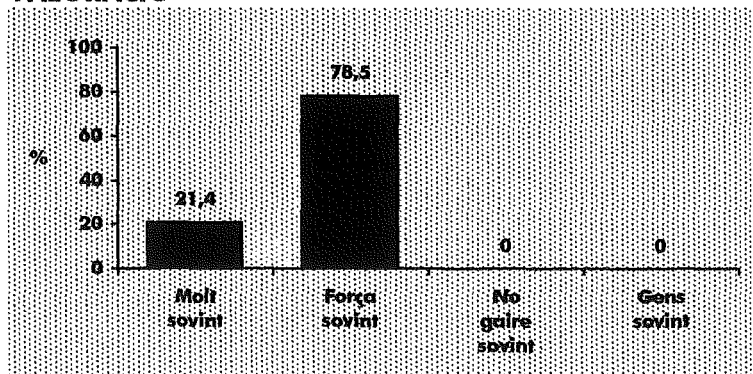
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 63

No responen = 11

SI		NO	
Total	%	Total	%
41	65,0	22	34,9

VALORACIÓ

Les propostes d'educació viària que el professorat planteja s'inspiren en els llibres de text, fet que es valora positivament. La manca d'aportacions d'aquest material es concreta en les respostes negatives.

Quant als llibres de text, cal indicar que els més esmentats són els de l'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural, seguits pels de català.

Les editorials a les quals es fa referència són Edebé (18 vegades), Santillana (8), Anaya (4), Vicens Vives (3) i Cruïlla (2). Finalment, hi ha editorials que se citen una vegada (Barcanova i Claret). També s'indiquen altres materials (Codi de Circulació, materials d'ajuntaments, etc.) que no són llibres de text.

Caldrà estudiar amb més detall els materials i llibres que són un referent per als professors, per tal de relacionar-los amb les idees que ells tenen sobre educació viària.

8.3.1.2.8 Síntesi: l'existència de l'educació viària en la programació del curs, cicle o etapa

Els indicadors d'aquest àmbit constaten que les programacions d'educació viària es basen en els projectes curriculars dels centres, a partir dels quals es realitza la seqüenciació de cicle i d'etapa.

Quant a la coordinació del professorat, s'evidencia que és majoritària en el cicle, però no ho és en l'etapa.

Així mateix, els professors destaquen que en les propostes d'educació viària hi ha un recull d'aportacions personals o de materials curriculars com els llibres de text.

Aquestes connotacions ens porten a formular-nos diverses qüestions que caldrà analitzar més detingudament:

- Existeix una coincidència entre les finalitats de l'educació viària en els projectes curriculars i les propostes del Programa RACC?
- És el Programa RACC el que s'ajusta a la seqüenciació de cicle o d'etapa, o a l'inrevés?

- La coordinació del professorat en el cicle es realitza per mitjà del Programa RACC o bé té altres significats?
- Per què no hi ha coordinació des de l'àmbit d'etapa? És perquè no hi ha una proposta en aquest sentit des del Programa del RACC?
- Quina incidència tenen les aportacions personals del professorat en el fet que en els centres es plantegin propostes sobre educació viària? Aquestes aportacions personals es poden canalitzar a través del Programa RACC?
- Hi ha en els llibres de text elements motivadors perquè el professorat s'animi a fer propostes sobre l'educació viària?

8.3.1.3 El tractament de l'educació viària

Les finalitats que es proposa aquest àmbit són analitzar què saben els professors sobre educació viària, quines imatges prèvies en tenen, de quins mitjans fan ús per al seu tractament, etc.

Es tracta, en definitiva, que amb aquesta informació es pugui valorar posteriorment si el Programa RACC respon als interessos dels professors.

Els indicadors que ens serviran per a definir aquesta representació són els següents:

- El coneixement de l'educació viària per part del professorat.
- L'educació viària i el nivell d'autonomia de l'alumnat.
- L'educació viària i el desenvolupament d'hàbits.

- El tractament normatiu de l'educació viària.
- L'educació viària i el foment de l'autoresponsabilitat.
- L'educació viària i l'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural.
- El tractament propi de l'educació viària.
 - Comparació de la vinculació de l'educació viària a les àrees curriculars.
- El tractament ocasional de l'educació viària.
- El tractament de l'educació viària pel que fa al cicle.
- El tractament de l'educació viària pel que fa a l'etapa.
 - Comparació entre el tractament de l'educació viària en el cicle i en l'etapa educativa .
- L'educació viària i els mitjans audiovisuals.
- L'educació viària i les noves tecnologies educatives.
- El tractament de l'educació viària a partir de mitjans externs.
- La revisió del Programa d'Educació Viària.
- Síntesi: el tractament de l'educació viària.

8.3.1.3.1 El coneixement de l'educació viària per part del professorat

PREGUNTA FORMULADA:

Creus que el professorat, en general, té un perfecte coneixement d'educació viària?

Es tracta de saber quina és l'opinió dels professors sobre el propi coneixement dels continguts d'educació viària.

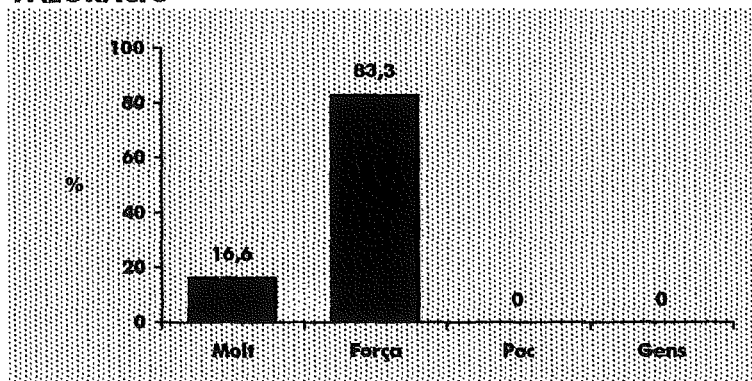
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 73

No responen = 1

SI		NO	
Total	%	Total	%
60	82,1	13	17,8

VALORACIÓ

El professorat té la percepció que coneix l'educació viària, amb un grau de valoració entre el força i el molt, és a dir, plenament satisfactori. És un grup reduït el que manifesta que no en té un perfecte coneixement.

Tenint en compte que aquests coneixements no han format part del pla d'estudis d'aquests professors, sorprèn que tots ells responguin que tenen coneixements de l'educació viària i se sentin satisfets del domini que en tenen.

8.3.1.3.2 L'educació viària i el nivell d'autonomia de l'alumnat

PREGUNTA FORMULADA:

L'educació viària té en compte el nivell d'autonomia de l'alumnat?

La finalitat d'aquesta qüestió és percebre si el professorat creu que l'educació viària té com a objectiu desenvolupar hàbits d'autonomia en els alumnes.

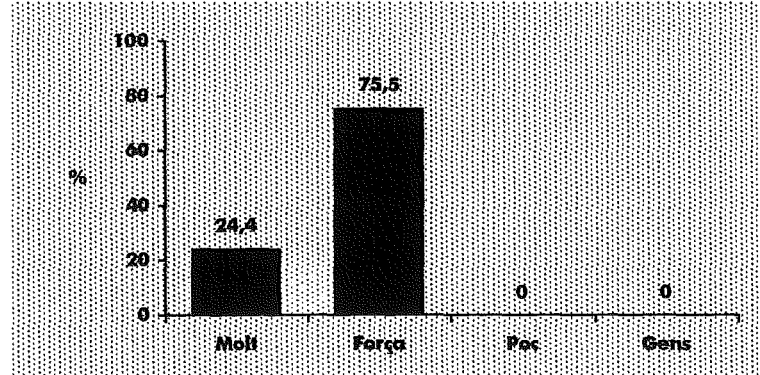
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 73

No responen = 1

SI		NO	
Total	%	Total	%
66	90,4	7	9,5

VALORACIÓ

El professorat manifesta que l'educació viària té en compte el nivell d'autonomia de l'alumnat i valora positivament aquest fet.

Segons aquestes respostes, s'entreveu que els professors entenen l'educació viària com la formació de persones que sàpiguen fer ús de la seva autonomia personal.

8.3.1.3.3 L'educació viària i el desenvolupament d'hàbits

PREGUNTA FORMULADA:

L'educació viària comprèn el desenvolupament d'hàbits per a una millor ciutadania?

En aquest indicador es tracta que els professors valorin si l'educació viària té una transcendència social o si, per contra, fomenta únicament la seguretat personal.

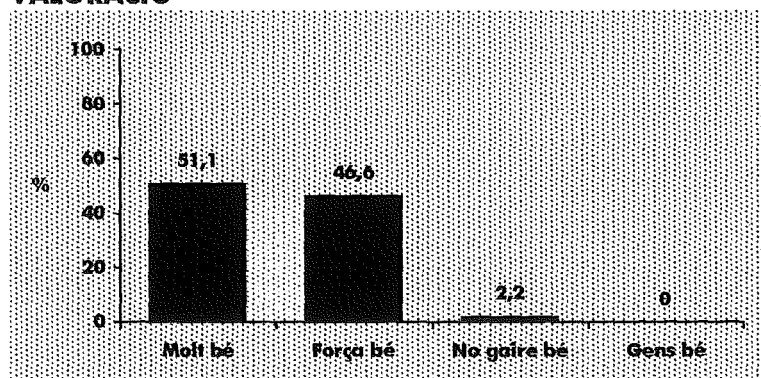
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 74

No responen = 0

SÍ		NO	
Total	%	Total	%
71	95,9	3	4,0

VALORACIÓ

Les respostes del professorat a aquesta qüestió són gairebé coincidents, en el sentit que es considera l'educació viària com una educació d'hàbits per a una millor ciutadania, amb una valoració quasi unànimement positiva.

Caldrà indagar quins hàbits fomenta l'educació viària i com incideixen a fer millors ciutadans.

8.3.1.3.4 El tractament normatiu de l'educació viària

PREGUNTA FORMULADA:

L'educació viària té un tractament preferentment normatiu?

A partir d'aquest indicador es pretén conèixer si el professorat associa l'educació viària amb un recull de normes que els alumnes han d'aprendre.

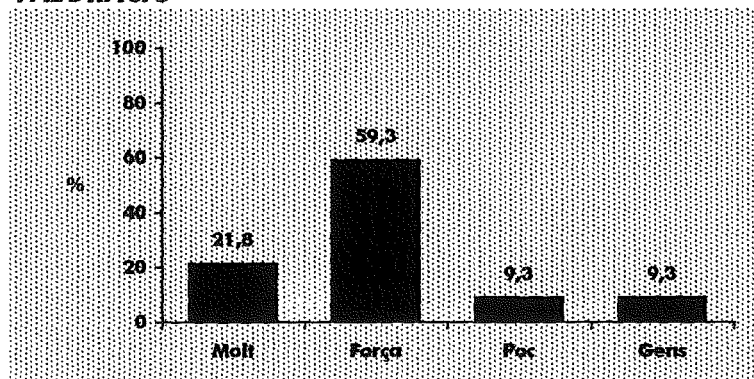
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 73

No responen = 1

SI		NO	
Total	%	Total	%
43	58,9	30	41,0

VALORACIÓ

D'acord amb les respostes a aquesta qüestió, veiem que les afirmacions sobrepassen les respostes negatives, que també formen un grup considerable. S'intueix, doncs, que la normativa de l'educació viària és un tema controvertit, fet que també queda palès en la valoració, amb un ventall molt més ampli d'opcions i que caldrà analitzar posteriorment amb més detall.

8.3.1.3.5 L'educació viària i el foment de l'autoresponsabilitat

PREGUNTA FORMULADA:

L'educació viària pretén, fonamentalment, fomentar l'autoresponsabilitat?

Aquest indicador té com a finalitat indagar si l'educació viària ha de fomentar la responsabilitat de l'alumnat a partir de plantejar diferents situacions que es produeixen i per a les quals cal trobar solucions raonades.

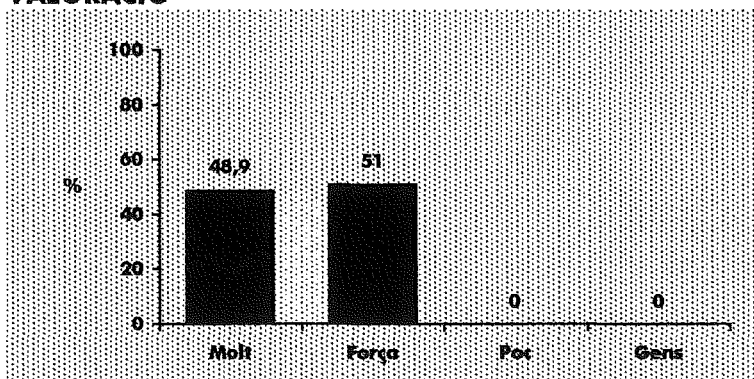
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 74

No responen = 0

SI		NO	
Total	%	Total	%
74	100	0	0

VALORACIÓ

Les respostes del professorat a aquesta qüestió són unànimes. Tot el col·lectiu considera que l'educació viària pretén fonamentalment fomentar l'autoresponsabilitat de l'alumnat.

La valoració també és positiva, i se situa entre el força bé i molt bé.

Cal esmentar que aquesta és l'única qüestió en la qual hi ha un acord unànim en la resposta de tots els enquestats. S'ha de suposar que aquest és un dels indicadors que més s'ajusten a la idea que tenen els professors sobre educació viària, afirmació recolzada per l'elevat nombre de coincidències.

8.3.1.3.6 L'educació viària i l'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural

PREGUNTA FORMULADA:

L'educació viària té un tractament a partir de l'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural?

En aquest indicador es pretenia obtenir respostes en el sentit de si l'educació viària es tractava a l'aula a partir del Coneixement del Medi Social i Cultural. A diferència de l'àmbit anterior, ens movem ara no en el terreny del que proposa el Projecte Curricular de Centre sinó en la pràctica.

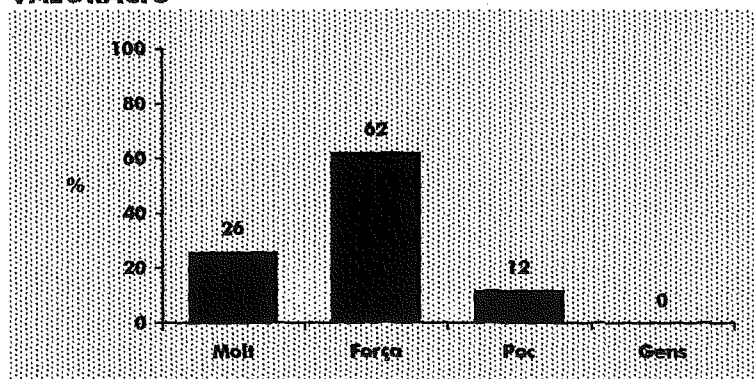
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 74

No responen = 0

SÍ		NO	
Total	%	Total	%
67	90,5	7	9,4

VALORACIÓ

L'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural, es considera que és la que inclou el tractament de l'educació viària, vinculació que és valorada positivament. Les respostes negatives comprenen un col·lectiu reduït.

En àmbits anteriors es preguntava si a partir del Projecte Curricular de Centre hi havia una proposta de vincular l'educació viària en alguna àrea concreta. En aquest cas s'observa força coincidència en el sentit que, a la pràctica, l'educació viària es tracta a partir de l'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural. Queden enrere, doncs, les propostes del Projecte Curricular de Centre de vincular-la a àrees com l'ètica o bé d'atorgar-li un tractament interdisciplinari.

8.3.1.3.7 El tractament propi de l'educació viària

PREGUNTA FORMULADA:

L'educació viària té un tractament propi sense vincular-la a cap àrea en concret?

Aquest indicador és complementari de l'anterior i qüestiona si a la pràctica l'educació viària es troba sempre vinculada a una àrea o bé té un tractament independent.

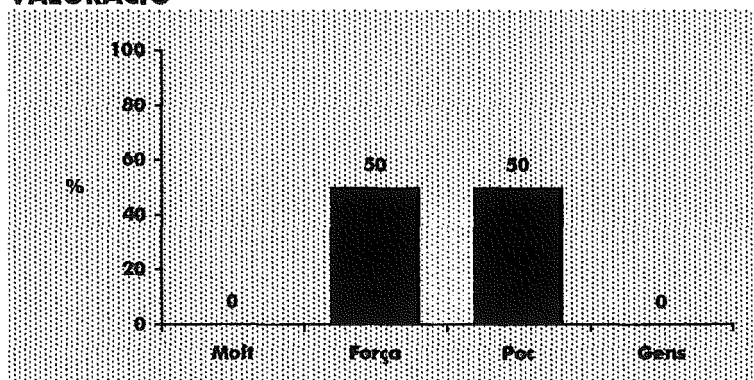
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 70

No responen = 4

SI		NO	
Total	%	Total	%
11	14,8	59	79,7

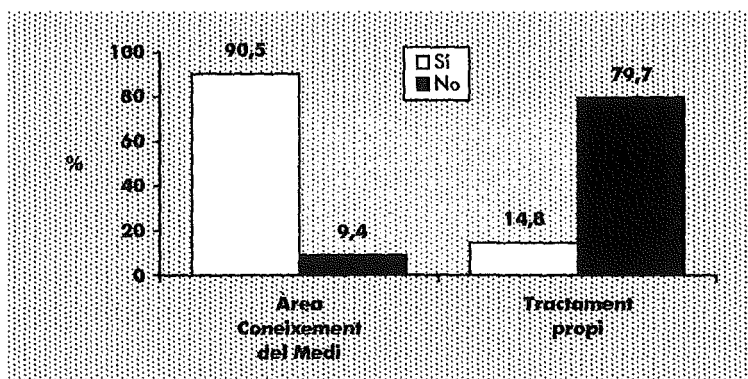
VALORACIÓ

El professorat considera, majoritàriament, que l'educació viària no té un tractament propi, i en fa una valoració curiosa: la situa entre el força i el no gaire.

Aquestes respostes ens porten a plantejar què succeeix a la pràctica amb l'anomenada transversalitat. Si bé és un aspecte que teòricament quedava recollit en el Projecte Curricular de Centre, segons les respostes d'àmbits anteriors, a la pràctica, la resposta d'aquesta qüestió no permet ser tan optimista.

Comparació de la vinculació de l'educació viària a les àrees curriculars

Si comparem aquestes dues qüestions (l'educació viària com a coneixement inclòs dins l'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural i l'educació viària amb tractament propi sense vincular-la a cap àrea), es pot observar la complementarietat de les respostes, en el sentit que el professorat es reafirma en la vinculació de l'educació viària a una àrea curricular, mentre que no es considera un coneixement independent, deslligat del currículum.

8.3.1.3.8 El tractament ocasional de l'educació viària

PREGUNTA FORMULADA:

L'educació viària té un tractament ocasional?

Algunes temàtiques no incloses en la programació es tracten a l'escola de manera asistemàtica, és a dir, solament en determinats moments quan per pressions externes s'evidencia la importància d'aquells continguts.

En el cas de l'educació viària, el tractament ocasional podria produir-se a partir d'una successió de fets que tenen un fort ressò social (sinistralitat, propostes de programes externs, transcendències a partir dels mitjans de comunicació, etc.).

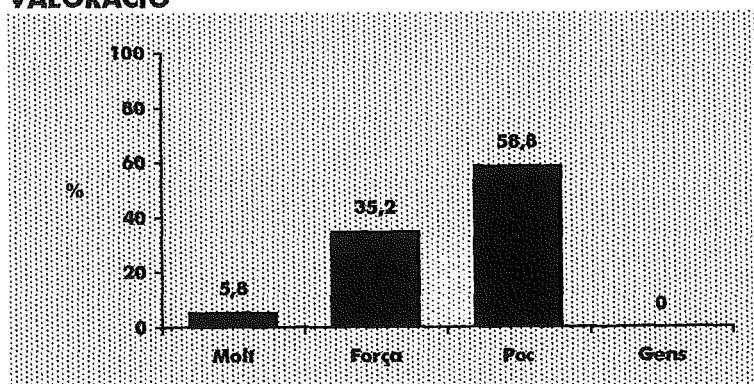
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 74

No responen = 0

SÍ		NO	
Total	%	Total	%
41	55,4	33	44,5

VALORACIÓ

Tots els professors s'han pronunciat respecte d'aquests indicadors i sorprenen els dos blocs bastant homogenis en què es divideixen les seves respostes.

Si en indicadors anteriors s'ha considerat que l'educació viària havia de fomentar l'autoresponsabilitat i que tenia un tractament a partir de l'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural, sobta que les respostes d'aquest indicador es decantin cap al tractament ocasional de l'educació viària.

Sembla, doncs, que hi ha un clar divorci entre la manera de pensar dels professors i la manera d'actuar a l'aula.

Cal interrogar-se sobre si aquestes respostes fan referència al Programa d'Educació Viària del RACC o bé són expressió del que pensa el professorat.

8.3.1.3.9 El tractament de l'educació viària pel que fa al cicle

PREGUNTA FORMULADA:

L'educació viària es treballa durant uns dies determinats en tot el cicle?

Els nous plans d'estudi per a l'educació primària han reforçat la idea de cicle educatiu, tal com ja s'ha indicat anteriorment. En aquesta qüestió es tracta que els professors valorin si hi ha un tractament de l'educació viària assumit des d'aquesta visió més oberta, com és la de cicle.

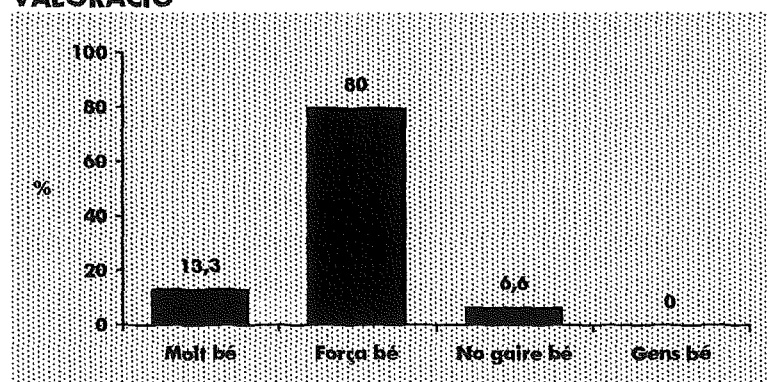
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 73

No responen = 1

SI		NO	
Total	%	Total	%
39	53,4	34	46,5

VALORACIÓ

El tractament de l'educació viària en el cicle educatiu té una clara preferència entre el professorat consultat, que valora positivament aquest fet.

Novament cal preguntar-nos si això és fruit d'una reflexió dels professors o bé aquests s'adapten al tractament de cicle que rep l'educació viària en el Programa del RACC.

8.3.1.3.10 El tractament de l'educació viària pel que fa a l'etapa

PREGUNTA FORMULADA:

L'educació viària es treballa durant uns dies determinats en tota l'etapa?

Aquest indicador té com a objectiu esbrinar si l'educació viària es treballa simultàniament a tota l'etapa d'educació primària.

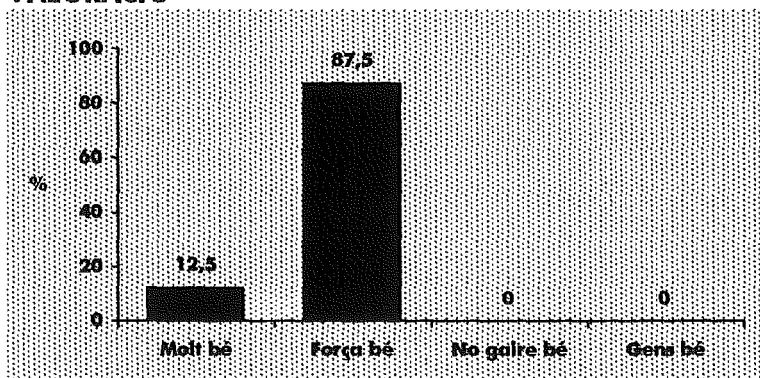
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 70

No responen = 4

SI		NO	
Total	%	Total	%
18	25,7	52	74,2

VALORACIÓ

No es planteja l'educació viària com un treball coincident en el temps en tota l'etapa educativa, fet que és valorat positivament.

Cal preguntar-se, novament, si això és fruit d'una decisió col·lectiva del centre o és una adaptació al tractament que es fa de l'educació viària a partir de programes externs, com és el cas del Programa del RACC.

8.3.1.3.12 L'educació viària i les noves tecnologies educatives

PREGUNTA FORMULADA:

En el tractament de l'educació viària es fa ús de noves tecnologies educatives?
Quines?

De manera semblant a l'anterior, aquest indicador vol esbrinar quina és, segons els professors, la implicació de les noves tecnologies en el tractament de l'educació viària.

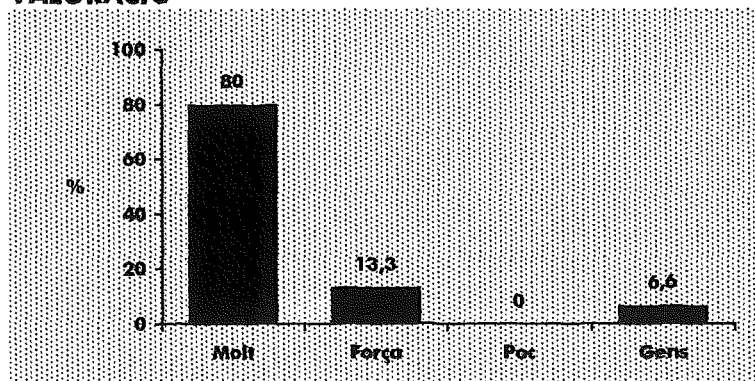
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 68

No responen = 6

SI		NO	
Total	%	Total	%
26	38,2	42	61,7

VALORACIÓ

Les noves tecnologies no tenen un ús significatiu en el tractament de l'educació viària. Sorprenentment, la valoració és positiva.

Això ens pot fer pensar que els professors no consideren les noves tecnologies com un mitjà d'ensenyament i aprenentatge per a l'alumnat dels cicles mitjà i superior de l'etapa de primària.

A l'hora de precisar quines són aquestes noves tecnologies, s'esmenta la informàtica. Amb tot, cal advertir que hi ha una certa confusió entre el que són noves tecnologies i material de suport, ja que quan s'especifica quines s'utilitzen, apareixen els audiovisuals o les simulacions.

8.3.1.3.13 El tractament de l'educació viària a partir de mitjans externs

PREGUNTA FORMULADA:

Està previst que l'educació viària es resolgui normalment a partir de mitjans externs (programes d'institucions, Guàrdia Urbana, etc.)?

En aquest indicador es planteja la valoració dels professors sobre si els mitjans externs poden resoldre les experiències de l'ensenyament i l'aprenentatge de l'educació viària.

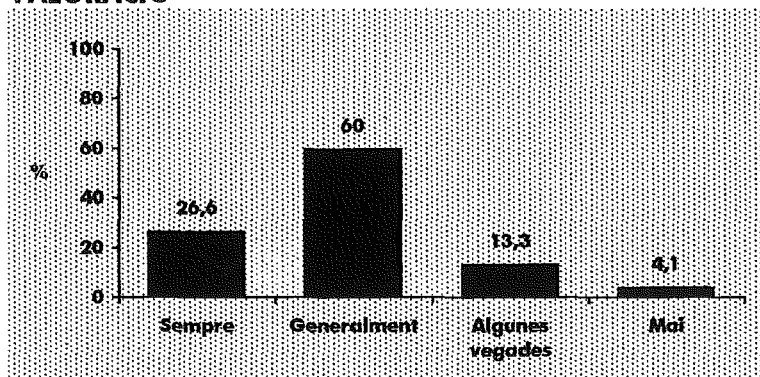
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 73

No responen = 1

SI		NO	
Total	%	Total	%
39	53,4	34	46,5

VALORACIÓ

Recórrer a mitjans externs com la Guàrdia Urbana, programes d'institucions, etc. divideix l'opinió del professorat.

És curiosa la valoració positiva que es fa de l'ús de mitjans externs per a tractar l'educació viària: és un traspàs de responsabilitats o bé una manera de ser més eficaç?

D'altra banda, quin sentit tenen les respostes negatives quan els professors han recorregut al Programa d'Educació Viària del RACC?

8.3.1.3.14 La revisió del Programa d'Educació Viària

PREGUNTA FORMULADA:

El Programa d'Educació Viària es revisa anualment basant-se en els resultats obtinguts?

El Programa d'Educació Viària hauria de replantejar-se cada curs en funció de les avaluacions que es fan. En aquesta qüestió es tracta de conèixer si aquesta revisió es du a terme, segons l'opinió dels professors.

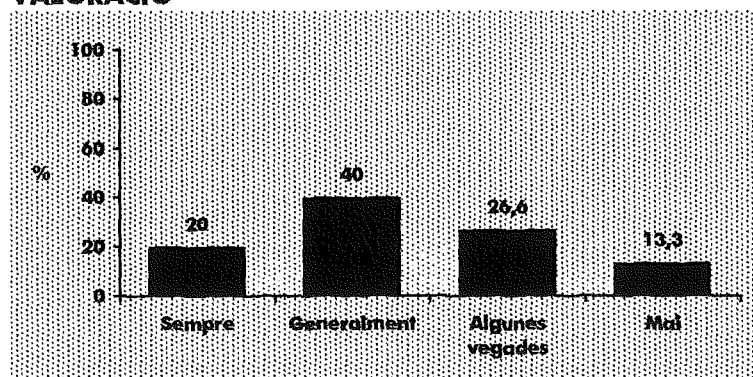
Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 72

No responen = 2

SÍ		NO	
Total	%	Total	%
30	41,6	42	58,3

VALORACIÓ

Les respostes del professorat indiquen que no s'efectua una revisió anual del Programa d'Educació Viària.

Sorpren que la manca de revisió i, per tant, d'adequació del Programa d'Educació Viària a cada nova situació, tingui majoritàriament una valoració positiva. Caldrà esbrinar-ne el sentit en les entrevistes posteriors.

8.3.1.3.15 Síntesi: el tractament de l'educació viària

Els indicadors inclosos en aquest àmbit ens permeten detectar un seguit d'opinions, de vegades contradictòries, que expressen els professors.

D'una banda, el professorat té la percepció que coneix perfectament els continguts d'educació viària que ha d'ensenyar i admet que les finalitats més importants són desenvolupar hàbits i transmetre normes a fi d'obtenir una millor convivència ciutadana i fomentar l'autoresponsabilitat, tot tenint en compte l'autonomia dels alumnes. Per això es vincula l'educació viària a l'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural.

D'altra banda, apareixen aspectes que semblen indicar una certa incoherència amb el que fins ara s'ha manifestat en l'indicador que l'educació viària té un tractament ocasional que es du a terme en el cicle educatiu, utilitzant mitjans audiovisuals o noves tecnologies, però no hi ha una revisió del Programa basant-se en els resultats obtinguts.

La contradicció es troba, doncs, en el fet que sembla que el professorat té clara l'educació viària des del punt de vista de les idees, però presenta dificultats quan ha de portar aquestes idees a la pràctica.

Les qüestions que caldrà resoldre en fases successives respecte d'aquest àmbit són les següents:

- On han après els professors els continguts d'educació viària que han d'ensenyar?
- Si els professors creuen que tenen un perfecte domini dels continguts d'educació viària, per què segueixen el Programa del RACC?
- Quins hàbits de ciutadania fomenta l'educació viària?
- Ensenyar educació viària és ensenyar normes?
- Com fem que els alumnes siguin cada vegada més responsables a partir de l'educació viària?

- Es pot considerar un tema transversal l'educació viària?
- És coherent el que pensa el professorat sobre l'educació viària amb el tractament que en fa a l'aula?
- Com influeixen les propostes de programes externs d'educació viària en la planificació que en fa el professorat?
- Si l'educació viària es veu com un coneixement lligat a l'àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural, per què es va recórrer al Programa RACC que el planteja com un coneixement independent?

8.3.2 ELS APRENTATGES REALITZATS A PARTIR DEL PROGRAMA D'EDUCACIÓ VIÀRIA DEL RACC

Les propostes que fa el Programa RACC d'educació viària haurien de garantir que els alumnes realitzin uns aprenentatges sobre aspectes de l'educació viària que necessiten interioritzar per tal que aquesta passi del simple coneixement racional a una forma d'actuació davant les situacions diverses. És a dir, que allò que s'ha après tingui aplicació en la vida quotidiana.

Tenint en compte que el Programa RACC és una proposta educativa que s'ofereix dins l'ensenyament formal, es tracta de comprovar si és cert que es produeix un aprenentatge i si aquest s'ajusta a una metodologia que permeti als alumnes anar elaborant tot el que aprenen.

Es tracta, doncs, que quan els professors recorrin al Programa no sigui solament per complir unes exigències curriculars sinó que hi hagi uns aprenentatges que responguin a les finalitats que es volen assolir respecte de l'educació viària.

L'anàlisi d'aquesta categoria es farà a partir de tres àmbits:

- El Programa RACC d'Educació Viària i l'adquisició de nous coneixements.
- La metodologia didàctica del Programa.

— L'avaluació dels aprenentatges.

Cada un d'aquests àmbits comprèn uns indicadors sobre els quals han de reflexionar els professors i expressar la seva valoració a partir d'una escala qualitativa (molt, força, poc, gens).

8.3.2.1 El Programa RACC d'Educació Viària i l'adquisició de nous coneixements

La pregunta clau que presideix els diversos ítems d'aquest àmbit és la següent: què aporta, segons el professorat, el Programa d'Educació Viària del RACC als centres i als seus alumnes?

Per a intentar respondre aquesta pregunta, s'han considerat els següents indicadors:

- Els coneixements previs del concepte d'educació viària.
- El nivell dels conceptes proposats.
- Les capacitats que es desenvolupen en l'alumnat.
- La millora del propi autoconcepte.
- La relació del Programa RACC amb els objectius de l'educació viària que té el centre.
- La coherència del Programa RACC amb les finalitats d'educació viària que s'ha plantejat el centre.
- El desenvolupament del pensament crític.
- La relació entre les tasques i el currículum previst.
- Síntesi: el Programa RACC d'Educació Viària i l'adquisició de nous coneixements.

8.3.2.1.1 Els coneixements previs del concepte d'educació viària

PREGUNTA FORMULADA:

Els conceptes proposats en les activitats del Programa ja eren coneguts per la majoria de l'alumnat?

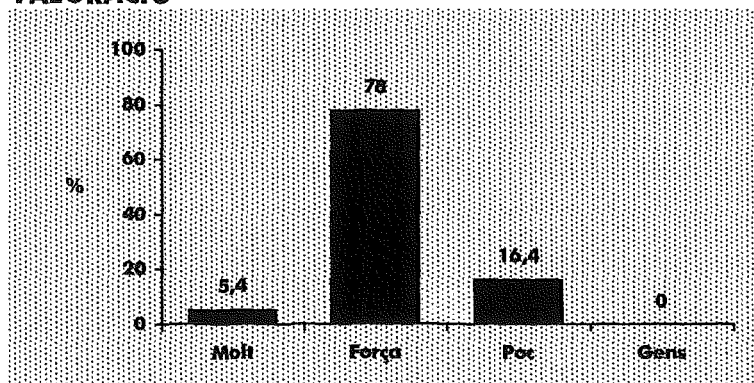
Aquesta qüestió pretén esbrinar si els continguts inclosos en el Programa RACC són veritablement aspectes nous per als alumnes o bé ja en tenen coneixements previs.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 73

No responen = 1

VALORACIÓ

La constatació més significativa de les respostes a aquesta pregunta és que el professorat considera que els continguts del Programa del RACC ja eren força coneguts pels seus alumnes amb anterioritat, la qual cosa ens porta a suposar que, probablement, el Programa va servir per a reforçar els seus coneixements previs. Va tenir, però, alguna altra incidència?

8.3.2.1.2 El nivell dels conceptes proposats

PREGUNTA FORMULADA:

Els conceptes proposats tenen un nivell adequat per als alumnes?

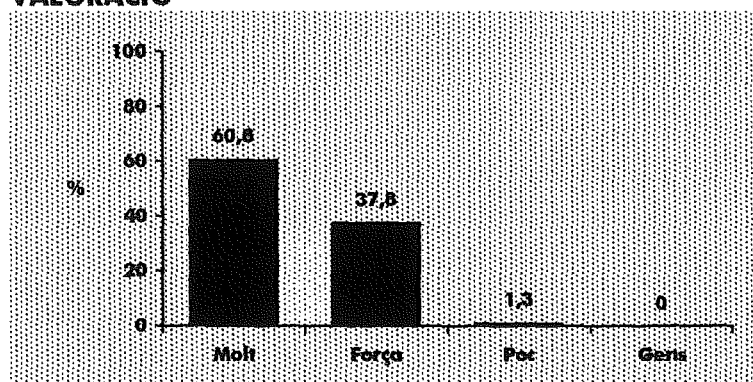
La relació entre els objectius i els continguts conceptuals és el que ens indica l'adequació del Programa RACC al nivell de l'alumnat, finalitat de la pregunta formulada.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 74

No responen = 0

VALORACIÓ

Les respostes majoritàries d'aquesta pregunta indiquen que els conceptes del Programa RACC són adequats per a l'alumnat. Aquesta valoració ens fa suposar que quan el professorat tria el Programa RACC, té en compte els objectius programats prèviament i el nivell de coneixement que sobre educació viària tenen la majoria dels alumnes.

La relació d'aquesta pregunta amb l'anterior sembla que permet afirmar que l'alumnat no només identifica els continguts que proposa el Programa a partir del que ja sap sinó que no cal que vagi més enllà, pensant que són aquests els més adequats.

8.3.2.1.3 Les capacitats que es desenvolupen en l'alumnat

PREGUNTA FORMULADA:

Les experiències proposades desenvolupen la capacitat de comprensió dels alumnes?

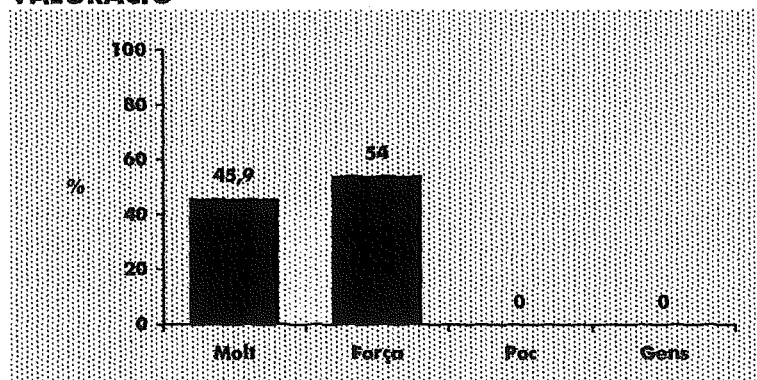
Tot aprenentatge té com a finalitat el desenvolupament de capacitats en l'alumnat. L'objectiu d'aquesta qüestió és comprovar si els aprenentatges d'educació viària estimulen la comprensió dels fets i, per tant, generen respostes argumentades sobre aquests fets.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 74

No responen = 0

VALORACIÓ

Els resultats d'aquesta pregunta reafirmen la impressió derivada dels resultats de l'anterior, ja que la majoria de mestres consideren que a través de les experiències del Programa l'alumnat desenvolupa molt o força la capacitat de comprensió dels continguts de l'educació viària. Conseqüentment, el Programa respon als objectius que s'havien previst.

8.3.2.1.4 La millora del propi autoconcepte

PREGUNTA FORMULADA:

Les activitats del Programa permeten millorar l'autoconcepte de l'alumnat?

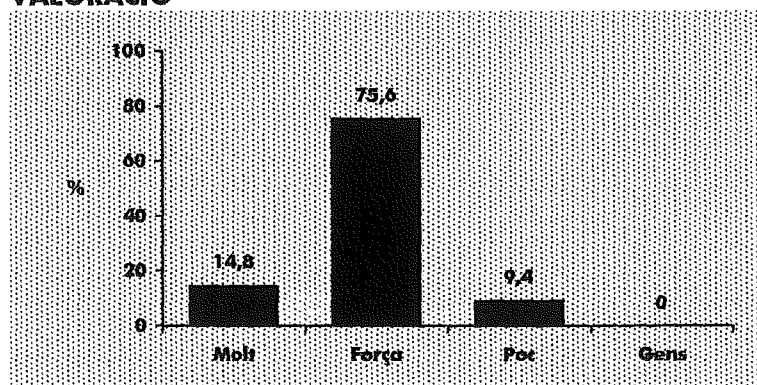
Aquest indicador té com a finalitat plantejar si el Programa RACC contribueix al desenvolupament integral de la persona i li permet anar construint la identitat personal i social.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 74

No responen = 0

VALORACIÓ

Una il·lustració evident de la conclusió a la qual s'ha arribat en la pregunta anterior es troba en les respostes d'aquesta. El professorat creu que la majoria del seu alumnat ha millorat força el seu propi autoconcepte, mentre que només dos petits grups l'han millorat poc o molt.

8.3.2.1.5 La relació del Programa RACC amb els objectius de l'educació viària que té el centre

PREGUNTA FORMULADA:

El programa d'aprenentatges possibilita la consecució dels objectius de l'escola quant a educació viària?

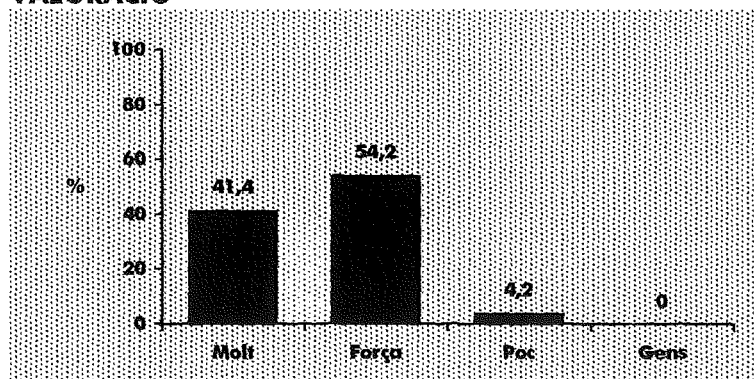
La formulació d'aquesta pregunta pretenia controlar si el professorat és conscient de la relació entre objectius i programes d'aprenentatge i, per tant, pot argumentar perquè ha seleccionat el Programa del RACC per a treballar l'educació viària.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 70

No responen = 4

VALORACIÓ

De nou les respostes majoritàries a aquesta pregunta —molt i força— manifesten de manera explícita les coincidències entre els objectius previstos per a cada centre i el Programa d'Educació Viària del RACC. Sembla, per tant, que es pot afirmar sense gaire dubtes la virtualitat del Programa d'Educació Viària del RACC per a assolir els objectius d'educació viària previstos per als centres que imparteixen els cicles mitjà i superior d'educació primària.

8.3.2.1.6 La coherència del Programa RACC amb les finalitats d'educació viària que s'ha plantejat el centre

PREGUNTA FORMULADA:

Els aprenentatges són coherents amb les finalitats que sobre educació viària es proposa l'escola?

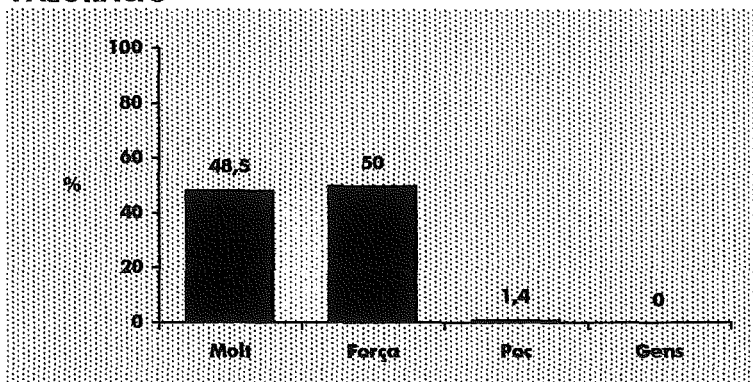
Aquest indicador és, novament, una constatació de si el Programa RACC coincideix amb les finalitats últimes del centre quant a educació viària, que haurien d'estar incloses en el Projecte Curricular.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 68

No responen = 6

VALORACIÓ

Com posen de manifest les dades obtingudes en aquesta pregunta, les coincidències entre el que tenen previst els centres en matèria d'educació viària i el Programa del RACC no es limiten només als objectius educatius dels dos cicles en els quals s'ha dut a terme, sinó que van més enllà i afecten les finalitats.

El fet que una immensa majoria de mestres enquestats consideri com a molt i força coherents les finalitats de l'educació viària del centre amb les del Programa RACC és indicatiu del valor de la proposta i de la sintonia manifestada entre aquesta proposta i les necessitats de les escoles. El Programa RACC permet cobrir aspectes de les finalitats previstes que probablement costaria molt cobrir-los només des dels centres i amb els seus materials.

8.3.2.1.7 El desenvolupament del pensament crític

PREGUNTA FORMULADA:

L'alumnat pot desenvolupar un pensament crític?

El desenvolupament del pensament crític en l'alumnat és un dels reptes principals de l'ensenyament de qualsevol assignatura i temàtica. La interpretació crítica del coneixement social vol dir entendre que el món és d'una determinada manera perquè així ho han volgut determinats interessos. Es tracta, doncs, que els alumnes s'arribin a qüestionar les raons que han fet que el món sigui com és i s'adonin que tot coneixement és ideològic; per tant, admet la crítica, la proposta d'alternatives i l'adopció d'actituds que defugin la injustícia i la desigualtat actuals.

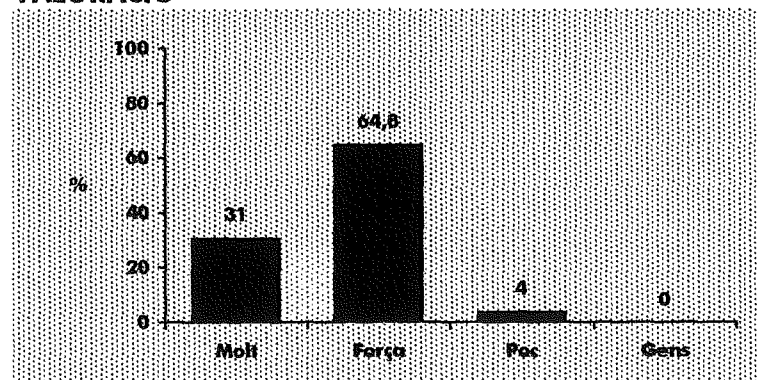
Desenvolupar el pensament crític és un repte per al qual existeixen molt pocs materials i molt poques propostes didàctiques a l'abast del professorat i dels centres, i, en especial, per als cursos inferiors de l'ensenyament, com els que van participar en el Programa d'Educació Viària del RACC.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 74

No responen = 0

VALORACIÓ

El fet que el professorat dels centres on es va impartir el Programa consideri que el seu alumnat té molta i força capacitat per a desenvolupar un pensament crític és un dels indicadors qualitativament valuós respecte de la importància que té el Programa en la formació de l'alumnat. Permet, a més, afirmar que el contingut de l'educació viària pot considerar-se un contingut socialment rellevant tant per la temàtica tractada com per la naturalesa dels aprenentatges que genera.

8.3.2.1.8 La relació entre les tasques i el currículum previst

PREGUNTA FORMULADA:

Les tasques que es proposen són adequades per al currículum previst?

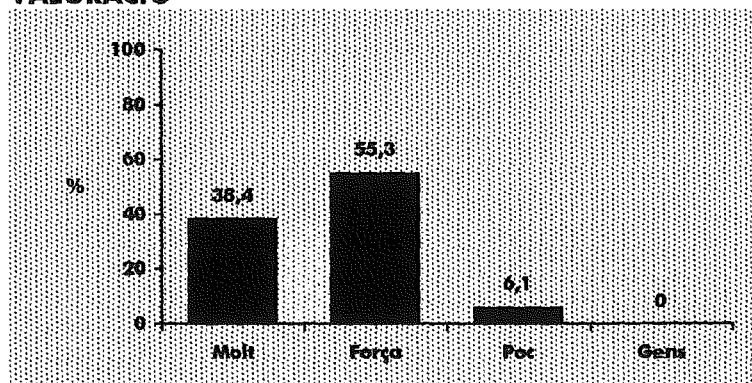
Aquest indicador pretén esbrinar si el seguit d'activitats incloses en el Programa RACC perquè les duguin a terme els alumnes respon als objectius previstos en el currículum dels centres.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 65

No responen = 9

VALORACIÓ

Les respostes a aquest indicador ressalten, de nou, la coincidència entre les tasques que du a terme l'alumnat en el Programa d'Educació Viària del RACC i el currículum previst. Sembla, per tant, que es pot afirmar que els objectius previstos pels centres en el currículum troben en les tasques i els materials del Programa d'Educació Viària del RACC una de les millors maneres d'assolir-los.

8.3.2.1.9 Síntesi: el Programa RACC d'Educació Viària i l'adquisició de nous coneixements

La pregunta que presidia els indicadors d'aquest àmbit —què aporta, segons el professorat, el Programa d'Educació Viària del RACC als centres i als seus alumnes?— es pot contestar de la següent manera:

- El Programa d'Educació Viària del RACC és un instrument útil per als centres, ja que permet desenvolupar les finalitats i els objectius previstos en el Projecte Curricular de Centre, tant pel que fa als seus continguts com a les capacitats que desenvolupen els alumnes.
- El professorat enquestat valora els continguts del Programa com a adequats tant per als seus propòsits com per a l'alumnat, que els identifica amb facilitat en relacionar-los amb els seus coneixements previs, cosa que li permet fer nous aprenentatges. També valora positivament el desenvolupament en el seu alumnat de capacitats tan importants com la comprensió i el pensament crític, i la millora de l'autoconcepte.
- La coincidència entre els propòsits dels centres i el Programa RACC d'Educació Viària sembla que és molt alta, la qual cosa permet afirmar que el professorat ha trobat un instrument molt útil per a desenvolupar les finalitats previstes en el seu Projecte Curricular.
- En conclusió, i segons l'opinió del professorat enquestat, els continguts del Programa d'Educació Viària del RACC per a aquests cicles d'educació primària són satisfactoris.

Hí ha, però, una qüestió cabdal que caldrà resoldre en les fases següents: Quina és la incidència del Programa RACC si els alumnes ja coneixen els continguts que s'indica que han d'aprendre?

8.3.2.2 La metodologia didàctica del Programa RACC

Després d'analitzar els continguts del Programa RACC d'Educació Viària i la seva adequació al projecte curricular, s'analitza la manera com són ensenyats a l'alumnat, i com aquest els aprèn, és a dir, la seva metodologia.

Les preguntes que presideixen els indicadors d'aquest àmbit són les següents: Com valora el professorat la metodologia del Programa RACC? Quins aspectes valora i per què? Com valora la relació entre la metodologia i l'aprenentatge?

Els indicadors que se citen a continuació preveuen esbrinar la idoneïtat de la metodologia que s'utilitza en el desenvolupament de les activitats del Programa RACC:

- L'adequació de les estratègies d'aprenentatge.
- Les oportunitats de consecució dels aprenentatges.
- Els diferents ritmes d'aprenentatge.
- L'alumnat amb dificultats.
- L'aplicació dels aprenentatges aconseguits.
- Síntesi: la metodologia didàctica del Programa RACC.

8.3.2.2.1 L'adequació de les estratègies d'aprenentatge

PREGUNTA FORMULADA:

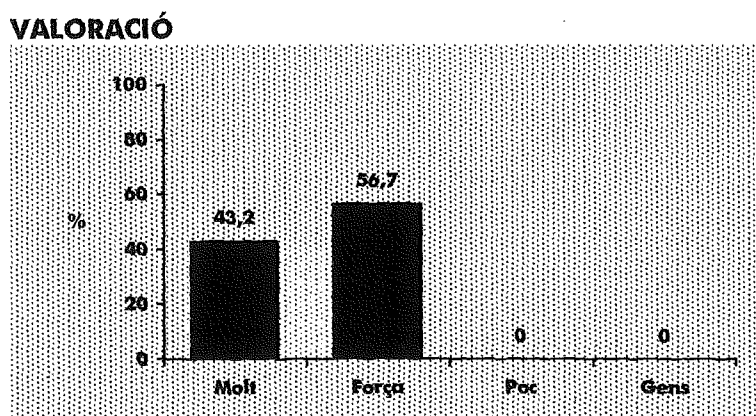
Les estratègies d'aprenentatge utilitzades són adequades?

S'entén per estratègies les iniciatives encaminades a superar les dificultats d'aprenentatge. En aquest indicador es pregunta al professorat sobre la idoneïtat de les estratègies d'aprenentatge utilitzades.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 74

No responen = 0

Una de les claus de les valoracions que el professorat ha fet en les preguntes del primer àmbit la trobem en les respostes a aquesta primera pregunta. Destaca com a més rellevant el fet que cap mestre valori com a poc o gens adequades les estratègies d'aprenentatge.

La valoració de les estratègies d'aprenentatge com a molt o força adequades permet ratificar el que afirmàvem més amunt amb relació a l'elevada coincidència entre la proposta d'educació viària del RACC i els objectius de la majoria de centres. No solament es valora positivament la coincidència amb els continguts i les capacitats desenvolupades per l'alumnat, sinó que, a més, l'adequació i la valoració positives es fan extensives a les estratègies d'aprenentatge. Probablement les estratègies són la base, la raó, per la qual es produeixen les altres coincidències.

8.3.2.2.2 Les oportunitats de consecució dels aprenentatges

PREGUNTA FORMULADA:

Hi ha diferents oportunitats per a aconseguir els aprenentatges? Cita'n algunes.

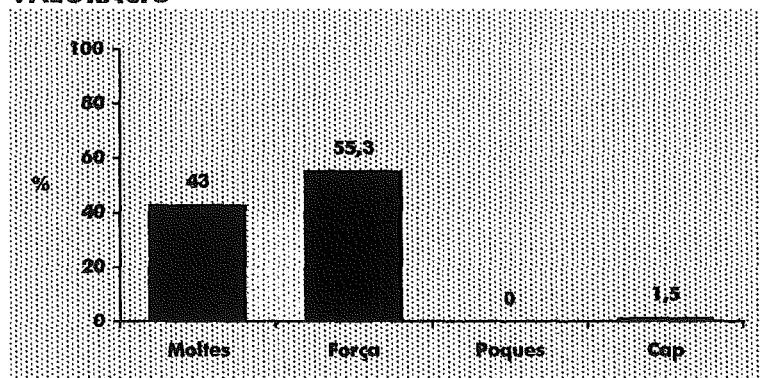
En aquest indicador es tracta d'esbrinar si els alumnes poden aconseguir els aprenentatges de maneres diferents, la qual cosa significa que es preveu que no tots els alumnes aprenen igual ni en el mateix moment.

Qüestionaris rebuts = 74

Responen = 65

No responen = 9

VALORACIÓ

Les respostes són clares: les estratègies d'aprenentatge del Programa d'Educació Viària del RACC ofereixen diferents oportunitats a l'alumnat per a aprendre. L'altra valoració d'aquesta pregunta i la pràctica unanimitat en les respostes afirmatives és coincident amb l'actitud del professorat de valorar gairebé sempre de manera positiva aquelles propostes didàctiques que es caracteritzen per la varietat d'activitats i de vies per a accedir al coneixement i facilitar els aprenentatges. No considerem representativa la resposta donada per una única persona en el sentit que no hi ha cap oportunitat per a aconseguir aprenentatges.

Les oportunitats més citades pel professorat com a possibilitadores dels aprenentatges que ofereix el Programa d'Educació Viària del RACC són les següents: simulacions, vídeos, observació, participació, crítica, treball en grup, autoavaluació, etc.

Les respostes afirmatives i els exemples d'activitats citades permeten afirmar que el Programa d'Educació Viària del RACC es caracteritza per la utilització de recursos i estratègies innovadors, no sempre de fàcil accés per al professorat.